

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามาตรฐานสากลที่เหมาะสมกับกาแฟไทย และกระบวนการรับรองมาตรฐานกาแฟตามมาตรฐานสากล เพื่อหาแนวทางเพิ่มโอกาสทางการค้าให้แก่อุตสาหกรรมกาแฟไทย โดยมีขอบเขตการศึกษา ในพื้นที่ทางภาคเหนือของประเทศไทยที่เกษตรกรปลูกสายพันธุ์กาแฟอาราบิก้า รวบรวมข้อมูลการทบทวนวรรณกรรมจากงานวิจัยที่ผ่านมา สัมภาษณ์เชิงลึก และสนทนากลุ่ม (Focus group) กับผู้ที่เกี่ยวข้องในโซ่อุปทานกาแฟ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แผนภูมิแกงปลา เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์และสาเหตุของปัญหาสำหรับการจัดทำมาตรฐานและกระบวนการตรวจสอบและรับรองกาแฟ

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ปัจจุบันประเทศไทยมีเพียงมาตรฐานทั่วไปในการรับรองมาตรฐานสินค้ากาแฟ ซึ่งไม่เพียงพอต่อการส่งออกสินค้าไปยังกลุ่มประเทศคู่ค้า จากการศึกษาประเทศต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการส่งออกกาแฟพบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการส่งออกคือ การจัดทำมาตรฐานกาแฟให้ตรงตามมาตรฐานสากล อาทิเช่น มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มาตรฐาน Fairtrade และมาตรฐาน Rainforest และงานวิจัยนี้พบว่า มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ถือเป็นมาตรฐานพื้นฐานสำหรับการจัดทำมาตรฐานกาแฟไทยตามสากล อย่างไรก็ตาม ผลวิจัยพบปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อศักยภาพของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟไทยเพื่อขอการรับรองกาแฟอินทรีย์ระดับสากล ประกอบด้วย (1) เกษตรขาดการเข้าถึงข้อมูล (2) ขาดความพร้อมของวิธีการเข้าสู่การผลิตกาแฟอินทรีย์ (3) กาแฟ/เอกสาร/เทคโนโลยี ไม่มีความพร้อมและไม่เพียงพอ และ (4) ขาดการบูรณาการของทุกภาคส่วน ผลวิจัยนำเสนอแนวทางการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันกาแฟไทยเพื่อการส่งออก โดยมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้ (1) การส่งเสริมและพัฒนา/การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกาแฟอินทรีย์และเพิ่มคุณภาพกาแฟให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ (2) การพัฒนาสำหรับการเข้าถึงกระบวนการตรวจสอบและรับรองที่สอดคล้องตามสากล (3) การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา (4) การส่งเสริมและพัฒนาด้านการตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเชื่อมโยงสู่ Global value chain (5) การสนับสนุนอุตสาหกรรมต่อเนื่องของกาแฟ และ (6) การสร้างสภาพแวดล้อมทางนโยบายเพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกต่อการผลิตและการค้ากาแฟ เพื่อเพิ่มโอกาสทางการค้าให้แก่กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟอินทรีย์ของไทย

คำสำคัญ: การตรวจสอบและรับรอง, กาแฟอินทรีย์, โซ่อุปทานกาแฟ, แผนภูมิแกงปลา, มาตรฐานเกษตรอินทรีย์, ห่วงโซ่คุณค่าโลก

Abstract

This research aims to study International Standards suitable for Thai coffee and the Coffee Certification's process according to International Standards to find ways to increase trade opportunities for Thai coffee. The scope of this research is the northern region of Thailand where farmer grows Arabica. This research studies by collecting data from literature reviews, in-depth interviews and conducting focus group with those involved in coffee supply chain and analyze data by using fishbone charts to analyze the relationships and causes of problems for the preparation of standards and procedures for checking and certifying coffee.

The results of research show Thailand have only a General Standard for coffee certification which is not enough to export products to the partner countries according to a study of a successful country in coffee exports: factor of success in export is preparation of International Coffee Standards such as Organic standards, Fairtrade standards and Rainforest standards and this research found that Organic agriculture standards are the basic standard for preparation of Thai coffee standards according to International Standards. However, the research found problems that affect the potential of Thai coffee growers in order to request International Organic Coffee Certification consisting of (1) agricultural lack of access to information (2) lack of availability of methods to enter organic coffee production (3) coffee/documents/technology not ready and not enough and (4) lack of integration of all sectors. This research presents the guidelines for increasing the ability of Thai coffee competition for export. The guidelines are as follows: (1) support and develop/increasing the efficiency of organic coffee production and increasing the quality of coffee for coffee growers (2) develop access of international audit and certification processes (3) invest in research and development (4) support and develop of marketing (domestic and international) to link the Global Value Chain (5) support the continuous industry of coffee and (6) establish a policy to facilitate for production and trade coffee to increase trade opportunities for Thai organic coffee growers.

Keywords: inspection and certification, organic coffee, coffee supply chain, fishbone chart, organic standards, global value chain